

H í r l e v é l

2021/4
2021.01.29.

Választmányi ülés

Tisztelt Tagtársaink,

Egyesületünk Választmánya február 3-án tarja ezévi első ülését. A meghirdetett napirend a következő:

1. Elnöki megnyitó

Előadó: Dr. Hatala Pál, elnök

2. Tájékoztató az Egyesület aktuális pénzügyi helyzetéről, a Múzeum kert-i lakás értékesítésének állásáról, az Egyesület lehetséges új székházáról.

Előadó: Zelei Gábor, ügyvezető igazgató

3. Az Alapszabály Bizottság helyzetjelentése az alapszabály-tervezet állásáról.

Előadó: Lengyel Károly, Alapszabály Bizottság elnöke

4. Tájékoztató a BKL kérdőív kiértékeléséről és javaslat az Alapszabály-tervezet BKL-re vonatkozó előírásaira.

Előadó: Kőrösi Tamás, főtitkár, a Kiadói Bizottság elnöke

5. Tájékoztató az Egyesület 2021-es tervéről

Előadó: Zelei Gábor, ügyvezető igazgató

6. Bányász-Kohász Erdész Találkozó

Előadó: Bársony László, Tatabányai Helyi Szervezet Elnöke

7. Indítvány Péch Antal Emlékéről

Előadó: Törő György, Bányászati Szakosztály elnöke

8. Indítvány Tiszteleti Tagságra

Előadó: Török Károly, Kőolaj és Vízbányászati Szakosztály, Dunántúli Helyi Szervezet

9. Tájékoztató a Múzeumok, bemutatóhelyek, emlékhelyek és kegyeleti helyek választmányi bizottság megalakulásáról és indítvány a Bizottság 2021. évi munkaterve elfogadására.

Előadó: Mednyánszky Miklós, a Bizottság vezetője

10. Tájékoztató a XXII. Nemzetközi Bányászati, Kohászati és Földtani Konferenciáról

Előadó: Zelei Gábor, ügyvezető igazgató

11. Egyebek

Jó szerencsét!

Kőrösi Tamás
főtitkár

Fémhulladék kereskedelem aktualitásai

Az elmúlt év végén született jogszabályokról szeretnénk általános tájékoztatást adni: Az első az “Egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról” szóló törvény, amely a hazai hulladékgazdálkodás jelentős részének átalakítását célozza. Ez valamennyi hulladékot termelő és hulladékot kezelő vállalkozást érint.

A törvényt a Parlament elfogadta, de a Köztársasági Elnök kihirdetés előtt alkotmányossági aggályai miatt megküldte vizsgálatra az Alkotmánybírósághoz. Ennek egyes pontjait az Alkotmánybíróság januárban újratárgyalási javaslattal visszaküldte az előterjesztők felé.

A második a közigazgatási szabályszegések szankciójáról szóló törvény hatálybalépésével összefüggő egyes

törvények módosításáról szóló jogszabály, amely a Fémtörvényt és végrehajtási rendeletét módosítja jelentősen.

Mindkét jogszabály esetében közös, hogy szakmabeliek számára is váratlanul kerültek benyújtásra a Parlament elé, azokról előzetes szakmai-társadalmi egyeztetés az érintett felekkel nem történt.

A fémkereskedelmet érintő szabályozás esetében azonban a parlamenti szakaszban a Fémszövetség és a HOSZ részéről megküldött véleményeinkre a jogalkotó reagált, egyeztetést hívott össze, ahol több tekintetben sikerült elérnünk a fémkereskedők számára hátrányos szövegek módosítását, illetve törlését.

Info: Fémszövetség

Az olaj- és gázipar nemzetközi hírei

Összeállította: Kőrösi Tamás

Közzétették az Északi Áramlat 2 dániai vizeken történő építési ütemtervét

A Dán Energiaügynökség (DEA) által közzétett ütemterv szerint január 26-én megkezdődik az Északi Áramlat 2 gázvezeték építése a dániai vizeken. A munkát a Fortuna vezetékeftető hajó végzi az Artemisz és a Murman segédletével. (Ria-Novosztyi, 2021. január 15.)

Németország engedélyezte az Északi Áramlat 2 építési munkáit

Engedélyezte a Német Szövetségi Hajózási és Vízrajzi Hivatal (BSH), hogy folytassák az Északi Áramlat-2 gázvezeték építését Németország felsővízein. A vezeték dániai vizeken történő építése napi 0,4 kilométeres sebességgel zajlik és májusban fog befejeződni, ami után a németországi szakaszon folytatódik a munka.

Heiko Maas német külügyminiszter mielőbb tárgyalni kíván az új amerikai kormánnyal a projektről. (Der Standard, 2021. január 15.)

Még érheti meglepetés az amerikai gázexportőröket

A gyorsan emelkedő árak miatt eufórikus hangulat lepte el az ázsiai gázpiacokat, és egyre többen remélik, hogy a pandémiát követő fellendülés Európában és az Egyesült Államokban is tartós drágulást hoz. A hideg miatt olyan mértékben nő az európai kereslet, hogy hamarosan az amerikai exportőröknek is magasabb fokozatba kell kapcsolniuk. A lelkesedést azonban lehűthetik a dekarbonizációs törekvések és az így kivetett büntető tarifák, ezért az amerikai gáziparnak kezdenie kell valamit globálisan is magas kibocsátási

értékeivel, főleg, ha ki akarják használni azt az egy évtizedet, amely a gáz iránti kereslet amerikai szaksajtó által előre jósolt csúcsáig még hátravan.
(Bloomberg, 2021. január 15.)

A Total kilépett a legnagyobb amerikai lobbicsoportból

A francia olajipari nagyvállalat közölte, hogy kivonul az American Petroleum Institute nevű csoportból, mert nem ért egyet annak klímaügyi politikájával és irányelveivel. A Total nehezményezi többek közt, hogy az API lobbitevékenységével olyan kongresszusi tagokat támogatott, akik nyíltan ellenzik az USA szerepvállalását a párizsi éghajlatvédelmi egyezményben. Ez nem egyeztethető össze a Total zöldenergiákat előtérbe helyező üzletpolitikájával. Bár az API közel 600 olajipari tagot számlál, a francia óriás cég távozása jelentős veszteség, és nyomást gyakorolhat a többi nagyvállalatra, többek közt a BP-re és a Shellre, hogy hasonló lépést fontolgasson.
(The Washington Post, 2021. január 16.)

Jelentős exportnövekedésről számolt be a Gazprom

Január 1. és 15. között a Gazprom 9,1 milliárd köbméter földgázt exportált a Független Államok Közösségén kívülre, ami 41,5 százalékkal nagyobb mennyiség az egy évvel korábbi azonos időszakhoz képest. A szállítás Németországba 32,1 százalékkal, Olaszországba 139,7 százalékkal, Törökországba 8,7 százalékkal, Ausztriába 11,7 százalékkal növekedett.
(Kommersant, 2021. január 16.)

A vártnál lassúbb lehet a gáz- és olajipar fellendülése

Bár az árak emelkednek, a földgáz és olaj iránti globális kereslet várhatóan 2025-ig a járvány előtti szint alatt marad. Ezzel párhuzamosan nő a megújuló források részesedése, azaz a gáz- és olajszektor szereplőire fokozott nyomás fog nehezedni. A kedvezőtlen kilátások miatt a vállalatok

nem fordítanak sokat új lelőhelyek kiépítésére: Az Exxon Mobil és a Chevron összesen 260 milliárd dollárral csökkentette beruházásainak összegét az évtized közepéig. Bár némi növekedés várható a szektorban, öt év múlva a gáz- és olajcégek ráfordításai a 2010-es évek elején látott szint felét – mintegy 400 milliárd dollárt – tesznek majd csak ki az Egyesült Államokban és globálisan is – állítják a Wood Mackenzie elemzői.
(The Wall Street Journal, 2021. január 17.)

Az Északi Áramlat 2 ellen léptek fel német környezetvédők

A Deutsche Umwelthilfe (DUH) és a NABU német környezetvédő szervezetek tiltakozásukat jelezték a német szabályozó által az Északi Áramlat 2 építésére kiadott engedély meghosszabbítása miatt.

A német hajózási hivatal január 15-én hosszabbította meg a Nord Stream 2 AG-nek kiadott engedélyt, ami a mostani fellebbezés hatására ideiglenesen érvénytelenné vált.

(Norddeutscher Rundfunk, 2021. január 18.)

Nem lesznek tartósak a rekord magas LNG-árak Ázsiában

Az elmúlt hetekben rekord magasságba emelkedtek a cseppfolyósított földgáz árai Ázsiában, ám ez a szint nem fenntartható. Ráadásul a középtávú előrejelzések már csökkenő árakat mutatnak. Az átmeneti hideg és a kínálatban jelentkező hiány jól jön azoknak a kereskedőknek, akik rendelkeznek még kapacitással, és ki tudják szolgálni a spot ajánlatokat – ilyen például az amerikai Cheniere. Hamarosan azonban melegebbre fordul az időjárás Ázsiában, így az áprilisra kötött szerződésekben már jelentős árcsökkenés tapasztalható. Kínában ez reménykedésre adhat okot, hiszen a gazdasági fellendülés jelentős lesz idén, az állami adókedvezmények nyomán pedig rengeteg beruházás indult a kínai földgáz- és LNG-ágazatban.

(The Wall Street Journal, 2021. január 18.)

Második fúró-platformját is beüzemelte az OMV Petrom a Fekete-tengeren

A december végén felállított első fúró-platform után most a másodikat is üzembe helyezte az OMV Petrom a Fekete-tenger Istria övezetében. A két, tenger fenekén rögzített berendezést (Jack-up Rig) egymástól 2500 méterre telepítették, 60 méter mélységű vizeken. A beruházás értéke 32 millió euró. A vállalat közleménye szerint az eljárás azon projekt része, amely a Fekete-tenger sekély vizeiben megvalósítandó offshore-termelést segíti elő, és amelyre az OMV Petrom 2014-2019 között már 500 millió eurót költött.

Az OMV Petrom a román állami költségvetés legnagyobb befizetője: 2005-2019 között 30,4 milliárd eurót fizetett be az államkasszába.

(Adevarul, 2021. január 18.)

Az Egyesült Királyságban egy teljes várost készülnék hidrogénnel fűteni

A brit gázvezeték-hálózatot működtető vállalatok szövetsége kidolgozta és bemutatta az első teljesen hidrogénnel fűtött város terveit. A projektet 2030-ig szeretnék megvalósítani a zöld energiákhoz kapcsolódó nemzeti stratégia részeként. A brit kormány számításai szerint a hidrogén előtérbe hozásával 2035-ig 75 ezer új munkahelyet lehetne teremteni. Ennek fényében a gázhálózatot működtető 5 vállalat összesen 28 milliárd fontot készül beruházni a vonatkozó fejlesztésekre. Az Egyesült Királyságban 2023-ra 20 százalékra emelnék a hidrogén arányát a vezetékes gázszállításban, az évtized közepére pedig 1 gigawattal növelnék a hidrogén előállítás kapacitását.

(Bloomberg, 2021. január 20.)

Az OMV növeli a petrolkémiai kapacitását Burghausenben

Az osztrák vállalat keddi közlése szerint 40 millió eurós befektetést terveznek, ami az osztrák határ menti bajorországi finomító bővítését és modernizációját is jelenti. A beruházások lehetővé teszik, hogy évi 50

ezer tonnával több etilént és propilént állítsanak elő a burghauseni olajfinomítóban.

(Reuters, 2021. január 20.)

Biden leállította a Keystone vezeték

Joe Biden ígéretéhez híven, elnöksége első napján visszavonta a Donald Trump és kormánya által kiemelt beruházásként kezelt Keystone XL (Kanadát a Mexikói öböllel összekötő) olajvezeték engedélyeit. A döntés jelentős csapás a projektet vezető kanadai TC Energynek, mely komoly módosításokat ígért az új kormánynak annak érdekében, hogy folytathassák a beruházást. Az már most biztos, hogy Biden a döntésével több tízezer álláshely létrejöttét akadályozta meg, és kemény üzenetet küldött Kanadának, illetve a külföldi energetikai cégeknek: a szabályozások betartása sem jelent védelmet a politikai indíttatású döntésekkel szemben.

(The Wall Street Journal, 2021. január 20.)

2020-ban duplájára nőtt a Jamal LNG-ből Kínába szállított orosz LNG mennyisége

2020-ban Oroszország megduplázta a Kínába szállított cseppfolyósított földgáz mennyiségét, 5 millió tonnára növelve az exportot. A Peking tavaly összesen 1,72 milliárd dollár értékben vásárolt orosz LNG-t.

(Ria Novosti, 2021. január 21.)

Klímaaktivisták kezébe került az olaj- és gázkitermelés engedélyezése az USA-ban

Az új elnök első hivatali napján 60 napos moratóriumot vezetett be a szövetségi területeken az olaj- és gázkitermelési engedélyek kiadására. Ha a moratóriumot meghosszabbítják vagy végleges tiltássá módosítják, az a szektor érdekvédelmi szervezetei szerint a leginkább érintett államokban összesen 113 000 munkahely megszűnését eredményezi 2022-ig. A környezetvédelmet is felügyelő belügyminisztérium irodáinak élére pedig klímaügyi aktivisták kerültek, akik a

Szenátus jóváhagyása nélkül dönthetnek energetikai projektekről. Biden a progresszív aktivisták előtérbe helyezésével mellőzi a kormányzati szakértőket, ami ma még kevés figyelmet kap a média részéről. Azonban ennek következtében az olaj- és gázipari vállalatok hamarosan a kormány céltábláivá válhatnak.

(The Wall Street Journal, 2021. január 22.)

9,8 százalékkal növelte földgáztermelését Kína 2020-ban

A kínai állami statisztikai szolgálat szerint Kína 2020-ban 9,8 százalékkal (188,8 milliárd köbméterre) növelte a földgáztermelést 2019-hez képest. A tavalyi év volt a negyedik, hogy az ország kitermelése több mint 10 milliárd köbméterrel bővült.

(Ria Novosti, 2021. január 25.)

A Total vette a legjobb rajtot a megújuló energia területén

A három legnagyobb európai olaj- és gázipari vállalat – Total, BP, Royal Dutch Shell – közül az első jár élen a károsanyag-kibocsátás csökkentésében és a környezetbarát energiákra vonatkozó célok megvalósításában. Bár a Total utolsóként jelentette be céljait, mára behozta lemaradását: portfóliójában 8,8 gigawattnyi megújuló forrásból érkező áram van, illetve lesz hamarosan a folyamatban lévő fejlesztéseknek köszönhetően. Ráadásul övék a legambiciózusabb növekedési terv is

ezen a téren. A második helyezett BP egy 2,2 gigawattos projektbe vásárolta be magát az Equinor ASA-nál, és napenergia-portfóliójukban összesen 16 gigawatt kapacitás kiépítése szerepel folyamatban lévő és tervezett projektek formájában.

(Bloomberg, 2021. január 25.)

A gázvezetékek üzemeltetői igyekeznek megfelelni az új klímaügyi politikának

A legnagyobb amerikai gázvezetékek üzemeltetői kivétel nélkül elkötelezték magukat, hogy 2050-re teljesen megszüntetik a károsanyag-kibocsátást. Ez ugyan nem vonatkozik a lakossági felhasználás során keletkező szennyezésre, de a politikai támadásokat kivédhetik az intézkedéssel. A szektort képviselő szervezetnek (Interstate Natural Gas Association of America) ez a legerősebb klímaügyi vállalása. Az érintett vállalatok között van a Kinder Morgan, a Willams Cos és az Enbridge is. A szervezet hangsúlyozza, hogy az USA-ban felhasznált energiahordozók harmada vezetékeken keresztül jut el a felhasználókhoz, és ez nem is fog változni a következő években. A földgáz versenyképes árú, megbízható és tiszta energiahordozó, használata hozzájárul a globális klímaügyi célok eléréséhez – mondta a szervezet vezetője.

(Bloomberg, 2021. január 26.)

A selmeci valétálás és diákélet emlékezete a két világháború között: rejtőzködő kincsek 3.

A magyarországi bányász, kohász és erdész társadalom 100 évvel ezelőtt elvesztette a selmecbányai alma matert. Nem veszett el azonban a selmeci valétálás (ballagás) és diákélet emlékezete. Az elmúlt régi selmeci főiskolai időről ugyanis a két világháború között számos – eddig kevésbé ismert – visszaemlékezés jelent meg.

Sorozatunk harmadik részében újra csak megtörténik a „Visszaemlékezés a múltra.” Ugyanis ezt az alcímet viseli az Öreg vadász álnevű¹ író Az erdő titka című, 1929 év végén megjelent írása. Ebben a szerző visszaemlékezik a múltbeli – vélhetően 1905 és 1910 közötti – selmeci

¹ Sajnos a visszaemlékező szerző – az Öreg vadász – kilétét nem sikerült feltárni, ugyanakkor erdőmérnök íróról lehet szó, aki „Szabó

Bandiról” tesz említést: ő Szabó Endre (sz. 1882, Budapest) néven 1903-ban iratkozott be a selmeci főiskolára és 1908-ban kapott erdőmérnöki oklevelet. Az erdőszeti felsőoktatás 200 éve I. kötet. Sopron, 2008. 123.

ballagásokra. Utazzunk is el képzeletben az ismeretlen Öreg vadással a selmeci Kálváriahegy és a Szitnya tövéhez, ahol az egykori selmeci diákélet részeként egy „férfiszépség” által még az akkori udvarlási praktikák is meglevenednek.

Át is adom a szót az Öreg vadásznak: „Elkövetkezett az idő, mint rendszeren, minden évben Selmecebányán, hogy a végzett fiatal erdészek zsebükben a végbizonyítvánnyal, összejöttek az Alma mater aulájában, hogy a még maradótársaitól elbúcsúzzanak és hogy a megtartandó búcsúest programját megállapítsák. Az ifjú emberek között mindig volt egy vezető, ki nemcsak szóval, hanem tettekkel is minden időben vezetője, vezére volt a selmeci tanuló akadémikusoknak. ... Ilyen vezető szerepet vitt anno dacumal (= *annakidején*) a robusztus, hatalmas, tagbaszakadt, izmos, vállas, a középmagasnál valamelyest erősebb testalkattal, olajbarna arccal és villogó, éles, mindent megfigyelő dióbarna szempárral, görögszabású orr alatt csinos barna bajusszal ékesített kedves Szabó Bandi kollegánk.² Igazi megtettesült férfiszépség volt. Nem is csodálkoztunk azon, hogy bizony a selmeci spisburgerpatricius (= *filiszter*) családok gyönyörű fruskái egymásután belegabalyodtak s nem volt egyetlen jobb leányos ház, ahol a délceg és feltűnően csinos fiatalembert szívesen ne látták volna. No, tudott ám nemcsak a leányok nyelvén beszélni, amit azok szívesen hallgattak, hanem a papákat és mamákat is pompásan el tudta szórakoztatni, a különben is kitűnő társalgó hírében állott jelölt. A reggeli óráig benyúló víg mulatozók között azonban, került az évek során igazi elválhatatlan barátokká vált ifjak között nem egy, akiket sem a bor mámorító élvezete, sem a tüzes zene akkordjai nem tudtak jó, igazi kedvre hangolni. Folyton a válás keserű perceire gondoltak s ez lehangolta az illetőket. Az utolsó este víg és szomorú kedély reggeli hangulatában, felállott Szabó Bandi s kiadta a jelszót: „Fiuk! Az óra int, fel az Alma materbe!” Ott tanáraiktól vettek szívélyes búcsút, megköszönve ama fáradtságot, mellyel igyekeztek az ország, a köz s különösen pedig az oly nagyon elhanyagolt erdőkultúra hasznos és tevékeny előmozdítására szánt stúdiumokat velük úgy elméletileg, mint gyakorlatilag elsajátíttatni. Tanáraik kezét fogták új kollegáikkal és sok szerencsét kívántak a távozóknak az életbe. Ekkor négyes sorokba állva, kezdetét vette a ballagás³ s

felhangzott a régi, de mindig újnak maradó selmeci diák nóta:

Ballag már a vén diák, tovább –
Isten veletek Cimborák, tovább ...
Az idő hazamba vissza int,
Filiszter leszek ott megint ...
Tovább – tovább – tovább!
Fel búcsúcsókra Cimborák.

Így távozott harsogó énekszóval a vasúti állomás felé a diákcsoport, hol a már előre elküldött kofferekkel várták őket ismerőseik. Persze, hogy a selmeci utcáknak ablakai, amerre a diákok elvonultak, tömve voltak leányfejekkel és hátuk mögött ott álltak a szülők is és bizony, ha jól megfigyelte az ember, nemcsak egy, de sok leánynak és még a szülőknek is és nem is egynek, könnyes volt a szeme. Elemózsia, virágbokréta várta egyik-másik távozót az állomáson a családtól, amely talán nem is ok nélkül, szeretettel s édes reményekkel gondol egy boldog viszontlátásra a jövőben.⁴

Ebben a világjárványos, karanténos időszakban mi is reménykedjünk egy nem túl távoli jövőbeni – sőt, mihamarabbi – selmecebányai boldog viszontlátásban!

»Ballagás«. A selmecebányai m. kir. erdész- és bányászati főiskola alapítása óta az a szokás, hogy a főiskolát elhagyó hallgatók oly módon búcsúznak el egymástól, hogy összeülkezve ballagnak. Legelől a legöregebb erdészhallgató viszi a cserfagalyakból készült jelvényt, utána ölelkezve a többiek. Képünk az idén végzett diákok hagyományos »ballagását« ábrázolja. (Rohoska S. felv.)

Dr. Fricz-Molnár Péter

² Szabó Endre erdőmérnök valéta-tablófotója nem ismert, lásd: <http://leveltar.uni-sopron.hu/banya-koho-erdomernok-tablok>

³ A selmecebányai ballagásról közölt fényképet 1912 nyarán a Tolnai Világlapja, 12. (1912) 31. sz. 1829. (júl. 28.)

⁴ Kárpáti Vadász, 3. (1929) 23. sz. 267. (dec. 1.)

Hát mindent gróf Széchenyi Istvántól kaptunk?

Teheti fel a kérdést, akiben éppen felmerül az az emlék, hogy 230 éve van már annak, hogy születése napjára emlékezzünk. Bizony nagyon sokat, fővárosunk első nagyipari üzemait, minden nagyszabású közintézményét, az ipar fejlődésének erőteljes fellendítését, a közlekedés erőteljes fejlesztését, az ő előre vivő eszméjét, és mindazt, amit fáradhatatlan munkálkodása segített megszületni a reformkorban.

Sokunkban neve hallatán egy pár jól rögzült jelző, vagy frázis merül fel, de annak tartalmán már kevesen gondolkodnak el. Széchenyi már a mi életünkben szoborrá merevült, amely mögött nem látjuk az embert, aki hihetetlen szorgalommal és kitartó szívóssággal dolgozott a 19. század első felében a nemzet polgárosításán, és amelynek megvalósulása az ő gazdag arisztokrata létét igazán nem befolyásolta, nem lendítette előbbre. Sőt. Miért tette hát, mi volt az a tűz, megszállottság, ami hajtotta? Az az egyedülálló, őszinte és önzetlen hazaszeretet, ami gyakorlatilag egyé vált lényével, s ami a jelenlegi cinikus, más értékrenddel bíró világunkban ma már alig fogható fel. Hihetetlen, ugye? Pedig ő képes volt bele is bolondulni abba, amikor úgy ítélte meg, hogy Kossuth és a forradalom rossz irányba viszik a nemzetet, „*Vér és vér mindenütt! A testvér a testvért, a népfaj a népfajt fogja megszárolni engesztelhetetlenül és örülnen.*” és kifakad: „*Ó, az én füstbe ment életem!*” A sors rettenetes iróniája, nemzetünk egyik legnagyobb szellemét, akire máig büszkék lehetünk, a „legnagyobb magyart”, a sors tébolydában hagyta elveszni.

Széchenyi István gróf az 1820-30-as évek Magyarországnak egyik leggazdagabb arisztokratája volt, aki 90 ezer holdas hatalmas birtokrendszerrel örökölt őseitől, több helyen, még Bécs városában is rendelkezett lakással. A nagycenki, gencsapáti, peresznyei, somogyvári és marcali kastélyok mellett

hatalmas uradalmak és népes személyzet felett rendelkezett. Személyesen ismerte Metternich kancellárt, – aki 1821 májusa és 1848 márciusa között szinte teljhatalommal vezette a Habsburg Birodalmat, és szabad bejárása volt V. Ferdinánd császárhoz is. Azt sem szabad feledni, amikor Széchenyi 1820 telén nem tudott eljutni édesapja temetésére Bécsbe, mert a jégzajlás megakadályozta az átkelésben a Dunán. Barátjának gróf Brudern Józsefnek kijelentette – hiszen nála rekedt Pesten – „*egyévi jövedelmemet fordítom rá, ha Buda és Pest közt híd épül*”. Jelentős vagyona és magas kapcsolatai miatt hatalmas meglepetést aratott 1825-ben a pozsonyi országgyűlésen egy évi jövedelmének felajánlása egy „*magyar tudós társaság*” megalapítására, mintegy belépőként a polgári és politikai életbe.

Ezek után minden más – amit az ország felemelkedése érdekében végzett – tevékenység csak úgy áradt belőle, mikor 1825-ben elhagyta a katonai pályát, hogy a fenti két nagy ügyet meg tudja valósítani. A többi, ami ezután következett, szinte spontán adódott, s ő csak tette a dolgát. Hiteles tanúi ennek a rövid, de nagyszerű pályának a saját kezűleg írt levelei, amik ferdítés nélkül feltárják egy lázas tevékenységgel vezetett élet sűrű mindennapjait, és mögötte az embert, aki bámulatos munkabírással foglalkozott a nagy ügyekkel, és a kicsikkel is egyaránt. Kiváló alkotói szelleme társult a mindennapok akadályai legyűréséhez szükséges körültekintéssel, és nem volt híján a leleménynek sem. Olykor meglepően nyilvánvaló, ahogy levelén át manipulálta az ország legnagyobb emberét, a nádort (vagy akit éppen kellett), miközben az összes hivatalosan kívánatos udvariassági formát sem hagyta el a kellékek közül. Több nyelven, mint pl. francia, angol, német tökéletesen írt és beszélt, titkárának pontosan, mindenre gondolva megadta a szempontokat, mely

fordulatokkal járjon el az éppen képviselendő ügyben, hiszen sokat utazott, más-más helyszíneken tartózkodott – ez szükséges volt. Olvasva leveleinek gyűjteményéből egy párat, érezhető az az irtózatos befektetés – és itt elsősorban a munkára, fáradságra gondolok –, ami

akárha csak a naponta gyönyörű kézírással, és választékos stílusban megírt levelek (merthogy akkor nem a számítógépek, mobiltelefonok és e-mailek korát élték) mennyiségét, – és azok súlyos tartalmát tekintjük, munkája elkápráztató.

Egy gyönyörű, kivételes értékű, 100 mm átmérőjű, 1000 gramm tömegű, 999,9 % finomságú ezüst, aranyozott felülettel vert érem –tükörveret kivitelben – mutatja be, foglalja össze gróf Széchenyi István életművét. Vélhetően 2010-ben a Metal-Art Nemesfémipari Rt. éremkészítő üzemében készült, mindösszesen csak 20 darab. Nem elhanyagolható ritkaság, mert Széchenyi egyik legszebb ábrázolását láthatjuk ezen az érmen.

Az érem előoldalán gróf Széchenyi István áll atillában, vállára akasztott prémes mentével, derekát kard övezi, kissé balra fordult (arca $\frac{3}{4}$ profilban). Mellén kitüntetései: orosz Vlagyimir-rend, nápoly-szicíliai Ferdinánd-rend, porosz Pour Le Merit-rend, szárd-piemonti Szent Móric és Lázár-rend, osztrák-magyar hadsereg-kereszt és Szentlélek-rend (középen nyakban) is láthatók. Jobbjával egy emlékkőre támaszkodik, bal kezét derekán nyugtatja. Az ÁP D 999,9 finomságjel az emlékkő alatt (mesterjegy nincs). A hátoldalon, a perem alatt hullámvonalas kartusban hét ovális kvázi érem látható,

melyek gróf Széchenyi István életművének főbb alkotásait mutatja be képekben. Körben hat ovális kép (mintegy érem): lóverseny, József hengermalom, Magyar Tudományos Akadémia, vasútépítés, gőzhajózás, Nemzeti Színház. Középen a hetedik körirattal, amely egy idézet gróf Széchenyi Istvántól: „**ÉN MAGYARORSZÁG FÉRFIAS FELVIRULÁSA UTÁN SÓVÁRGOK**”, ahol középen gróf Széchenyi István lóháton, háttérben a Lánchíd látható az alagút bejáratával és a budai várral.

Csak röviden, szinte címszavakban említve, amit létrehozott, vagy segített pályára tenni, megjegyezve, ennek igen hosszú sora van, és biztos vagyok benne, hogy a lista nem teljes, az egészből én ezeket tartom fontosnak:

□ Pozsonyban, az 1825. november 6-i országgyűlésen tett felajánlást a **Magyar Tudós Társaság** alapítására, melyet az 1840-es évektől neveznek **Tudományos Akadémiának**. A felsőbb jóváhagyás hosszú évekig elhúzódott, alapítás törvénybe iktatása 1827. évben, az

országgyűlés XI. törvénycikkében történt. Ezt sorban követte ügyrend és alapszabály készítése, igazgatótanácsi ülés, elnökválasztás, a Tudós Társaság tevékenységének állandó figyelemmel kísérése, önálló épület keresése, és addig is átmeneti helységek bérlése – míg a végső megoldását csak az MTA önálló székházának 1865. évi átadása adta – és amit már Széchenyi nem ért meg. Ő eközben soha nem vette le a kezét az ügyről, szünet nélkül levelezett, egyengette az utat, elsimított, problémákat oldott meg, gondoskodott. Ez a menetrend szinte elmondható mindenről, amivel élete folyamán kapcsolatba került.

□ **Pesti Casinó (Nemzeti Casinó)** létrehozása, célja ezzel egy patrióta klub megteremtése, nemzeti összefogás elősegítése volt. Folyamatosan toborozta a tagokat hozzá, működtetéséhez tagdíjakat hajtott be, helységeket szervezett, berendezett, eseményeket rendezett.

□ **Lóversen** – akárcsak a kaszinónál, célja volt ezzel Pestet az ország politikai központjává tenni, miközben olyan események színteréül választja, amely széles rétegek érdeklődését felkeltheti. Ebből nőtt ki az Állattenyésztő Egyesület, később Magyar Gazdasági Egyesület.

□ **Mezőgazdaság fejlesztése** – gépesítés megkezdése, tervezett nagygazdaságok kialakítása, bortermelés, cukorgyár, selyemgyártás létrehozása, állat- és lótenyésztés fejlesztése, stb.

□ **Duna hajózhatóvá tétele a Fekete tengerig.** Erre a feladatra már, mint királyi biztost nevezték ki, tíz éven át magát nem kímélve dolgozott a feladaton. A Vaskapunál végzett előkészítő, tervező és szervező munkája hatalmas volt. Több alkalommal személyesen hajózott a közel 150 km-es folyamszakaszon, még életét is veszélyeztetve.

□ **Lánchíd** terve, építtetése – később ennek nagyobb cikket szeretnék szentelni, csak címszóként szerepeltetem.

□ **Alagút** – tervezését 1840-es években elkezdte, elnökletével megalakult a Budapesti Tunnel Társaság. Azonban már

nélküle, de elgondolásai szerint valósult meg 1853-57 között.

□ **Gőzhajózás** kialakítása, fejlesztése hazánkban számos más iparágat is létrehozott és fejlesztett.

□ **Óbudai hajókikötő, óbudai hajógyár** a fenti cél elérése érdekében elengedhetetlen volt.

□ **Balatoni gőzhajózást** az ő szorgalmas munkája hozta létre. Sokáig az első és egyetlen balatoni gőzhajó a Kisfaludy volt, melynek hajótestét az Óbudai Hajógyárban építették. A hajó először 1846. szeptember 21-én, Széchenyi 55. születésnapján hagyta el a balatonfüredi kikötőt. A hajó 300 férőhelyes utasszállító volt, I. osztályán ebédlő és könyvtár is helyet kapott.

□ **Pesti kikötő, telelőhely,** kezdeményezése 9 évi munka után sajnos kudarcba fulladt vállalkozása volt.

□ **Budapesti Hajós Egylet** célja Pestnek további lehetőséget adni. Evezőklubnak indult, fő célcsoportja az ifjúság. Erősen törekedett a **sportok divatba hozására.**

□ **Pesti Duna part feltöltése** – 1847-ben István nádor felkérésére dolgozott e tárgyban, itt azonban a Városszépítő Bizottmány sokkal egyszerűbb tervét fogadták el.

□ **Hengermalom** építések – célja, hogy az ország gabona helyett liszttel kereskedjen, s ezzel a feldolgozott termék utáni nyereség itt maradjon. Haszna az új munkalehetőségek teremtése a kiszolgáló szektorban: kőszénfejtés, molnárság, donga-készítés. Részvénytársasági formában felépült a József Hengermalom a Lipótvárosban. A malom 1841-től két hengeren, száraz lisztőrlési módszerrel napi 17 tonna lisztet állított elő – annyit, mint Pest-Buda hagyományos malmai együttesen. A 30 lóerős gőzgépe felállításkor a legnagyobb volt az országban.

□ **Pesti Vasöntő és Gépgyár** – kezdetben a malom létesítésével egyidejűleg a hozzá szükséges gépek javítására állították fel, ebből fejlődött ki az

öntöde és gépgyártás – amit a forradalomban fegyvergyártásra állítottak át. Ganz Ábrahám itt kezdett el Pesten dolgozni, és innen lépett ki, és hozta létre budai vasöntödéjét.

□ Ekkor és itt, hazákban új iparágak beindításához **külföldi szakemberek becsábításáról** gondoskodott, így kerültek hazánkba pl. Svájcból Fehr Vilmos és Ganz Ábrahám, és Angliából a hídépítő William Tirney Clark és Adam Clark.

□ Felvetette a magyar bankrendszer hiányát, a nemesség hitelképtelenségét – Megírta a *Hitel*, majd a *Világ* és *Stádium* könyveit 1830-1833 között.

□ **Az első gőzvontatású vasútvonal** Pest és Vác között 1846. július 15-én nyílt meg, a Pest-Bécs vasútvonal első szakaszaként, majd 1847-ben már a Pest-Szolnok közötti vonalszakaszon is. A magyar vasút létrehozásában gróf Széchenyi Istvánnak elvülhetetlen érdemei vannak, éppúgy, mint közlekedés más területein.

□ **Budapest, és polgára** – *Világ* című munkájában 1831-ben írja. A Pesten való életvitel és lakás nem jelentette automatikusan a város polgára cím birtoklását, azt ki kellett érdemelni, éppúgy, mint Budán. Széchenyi elnyerte a rangot, amit a legkomolyabban vett, s büszkén jegyzi a megfelelő helyeken így: „*Gróf Széchenyi István választott polgár*” és “*Pest s Buda magyar honunk szíve, én úgy hiszem, hogy azt ápolgatnom fő kötelességem*”

(Levél Felsőbüki Nagy Pálhoz 1830-ban). Soha nem szűnt meg Pest javára szorgoskodni, rendszeresen felemelni a szavát a város érdekében. A főváros Budapest elnevezése is az ő javaslata volt! Minden „pesti ügyben” megszólítva érezte magát, s azonnal tett-vett, cselekedett.

□ **A Nemzeti Színház** létrehozásáért különösen hosszasan dolgozott egy megfelelően reprezentatív épületért is, amely számára vásárolta eredetileg azt a telket, ahol most az Akadémia épülete áll. 1835-ben megbízást adott a sikeres francia színház-tervezőnek, Cicerinek egy pazar új színház terveinek elkészítésére, és tervezte a kivitelezéshez Pestre szerződését. A város ellene szavazott, ők nem nemzeti, hanem magyar színházat akartak, s hirtelen bele is fogtak az építésébe, a Grassalkovich herceg által adományozott ingyen telken, amely akkor Széchenyi szerint a város legrútabb helye volt, ez a mai Múzeum körút és Rákóczi út sarkán volt, a mai East-West Business Center helyén. Ennek ellenére is anyagilag támogatta a nehézségekkel küszködő intézményt, még Döblingből is, 1858-ban évi ezer pengő felajánlást tett a színháznak.

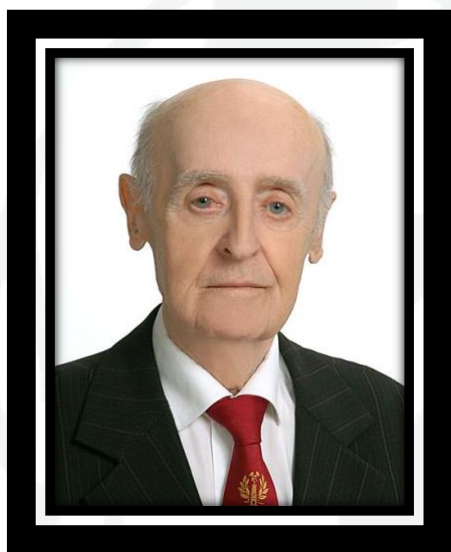
□ **Az 1848-as Első Felelős Magyar Kormányban közlekedés és közmunkaiügyi miniszter volt.**

Káplánné Juhász Márta km.

In memoriam Szarka János

Itt hagyott minket **Szarka János (1936 – 2021)** az elmúlt évtizedek legjelentősebb magyar fémkohásza. Egy volt közvetlen kolléga „frissen papírra vetett” gondolataival emlékezünk Rá:

Szomorú kötelességemnek érzem jelezni itt az Egyesületünk Hírlevelén, hogy Szarka János 85 éves korában elhunyt.

Feltételezem, hogy nagyon sokan nem tudják ki volt Szarka János, és miért érdemi meg, hogy ebben a csoportban megemlékezzünk róla.

Saját tapasztalatom, hogy sokszor megcsodállok egy épületet, annak arányosságát, formáját, színeit, a környezetébe illeszkedését, és fogalmam sincs róla, hogy ki tervezte.

Azokban a körökben, ahol ismertek a KÖFÉM fejlesztései, beruházásai, ha megkérdezzük bárkit arról, hogy ki volt a Székesfehérvári Könnyűfémű Szélesszalag Hengerművének főtervezője, egyöntetű válasz az lenne, Hogy Szarka János.

János 1959-ben végzett a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem

Kohómérnöki Karán okleveles technológus kohómérnöként.

A végzés után a Nehézipari Minisztérium Alumíniumipari Főosztályára került. Ezt követően a minisztériumi főosztályból alakult meg az Alumíniumipari Tervező Intézet, és átköltözött a Magyar Alumíniumipar Tröszt Pozsonyi úti székházába. Tehát mondhatjuk, hogy János az ALUTERV alapító tagja volt.

Ebben az időszakban kötötték meg a Szovjet-Magyar Timföld-Alumínium egyezményét, ami hazánk szempontjából egy nagyon előnyös egyezmény volt. Eldöntötte államunk vezetése, hogy a Székesfehérvári KÖFÉM-et fejleszteni kell egy 65 ezer tonna alumínium félgyártmányt gyártó szélesszalag hengerművel. Ennek része volt az öntöde fejlesztése is!

Jánost kinevezték az új hengermű technológus főtervezőjévé.

A technológus főtervező feladata az volt, hogy elkészítse a csarnok gépelrendezési tervét, ehhez koordinálja az építendő épület, a telepítendő gépsorok, berendezések építészeti alapjainak, technológiai szükségletek (villamos energia, sűrített levegő víz- és szennyvíz, anyagmozgatás és tárolás, stb.) ellátását. A tervezői koordináció igen nagy figyelmet és precizitást igényel, és erre Jánosnál jobb, megfelelőbb embert nem is találhattak volna!

A szélesszalag hengermű gerincét szovjet gépsorok alkották. Ezek a meleghengersonor, az 1. és 2. sz. hideghengersonorok, a hengercsiszológ, a darabolósor, az 1. és 2. sz. hasítósorok, az edzettlemez kikészítő sor, a szerkezetilemez kikészítő sor. Ezen gépsorok közül az 1. és 2. sz. hideghengersonorok részletes telepítési technológiai terveit készítette János.

Import berendezések voltak a Stein-Rubaix tuskóhevítő kemencék, a Waldrich

tuskómaró gépsor, a Heurtey harangkemencék, a Birlec tekercs-, lemez- és tárcsa hőkezelő kemencék, a Heurtey edző- és gyorslágyító kemencék, tárcsavágó kör- és excenter prések. Csarnoki híddaruk, anyagmozgatás és anyagtárolás.

Ezeknek a berendezéseknek kellett tervezéssel biztosítani a termelési összhangját azok beüzemelése után!

És a Szélesszalag Hengermű I. ütem beruházása sikeresen befejeződött! De már a nagyberuházás befejezése előtt állami döntés született a hengermű fejlesztés II. ütemének elindításáról. Ezen beruházás beruházási javaslatának elkészítésében szintén oroszlánrésze volt Jánosnak. Ebben

a beruházásban a 3. sz. (IHI, japán) hideghengemsor telepítésének tervezéséért János volt a felelős.

A KÖFÉM-en kívül a Kőbányai Könnyűfémmű, az Inotai Alumíniumkohó, az Ajkai Timföldgyár és Alumíniumkohó nagyvállalatoknál, de szinte minden MAT vállalatnál jelentős tevezői tevékenységet folytatott Szarka János!

Mély tisztelettel elékezem ezekkel a sorokkal is Szarka Jánosra, tervezői mentoromra!

Tárkány Szűcs József

Új nyakkendők

Új bányász emblémás nyakkendők vásárolhatók az Egyesület titkárságán.

Egyelőre fekete és zöld színekben elérhetők. Ára: 2.500Ft+ÁFA=3.175Ft

OMBKE emblémás maszkok

Új egyesületi emblémás maszkok vásárolhatók az Egyesület titkárságán.

Ára: 1.000Ft+ÁFA=1.270Ft

2021. évi tagdíjak befizetése

Tisztelt Tagtársak!

Az ezévi esedékes tagdíjakat is már be lehet fizetni. Fizetési határidő: 2021. március 31.

Kérjük, hogy tagdíját lehetőleg banki átutalással szíveskedjen teljesíteni. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati

Egyesület számlaszámai: OTP Bank: 11705008-20041982-00000000; K&H Bank: 10200830-32310119-00000000).

Kérjük, hogy a „Közlemény” rovatban feltétlenül tüntesse fel nevét és tagi azonosítóját.

1% felajánlása

Ezúton is kérjük, hogy Ön és családtagjai az idén is **válasszák adó felajánlásuk kedvezményezettjének** Közhasznú Egyesületünket, **az Országos Magyar**

Bányászati és Kohászati Egyesületet és ha erre lehetőségük van, nyerjék meg erre ismerőseiket, munkatársaikat is.

Adószámunk: 19815912-2-41

Hírlevél

Hírlevelünket az Egyesület honlapjáról is elérhetik:

[Hírlevél](#)

Ha javaslata, ötlete van a Hírlevéllel kapcsolatban, vagy van olyan híre, amit ezen a fórumon szeretne megosztani tagtársainkkal, kérjük azt a hirlevel@ombke.hu e-mail címre küldje el.

A Hírlevelet összeállította: Zelei Gábor